

Sygn. akt I CZ 111/14

POSTANOWIENIE

Dnia 14 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner

SSN Hubert Wrzeszcz (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi A. K. o wznowienie postępowania zakończonego
prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w W. z dnia 29 września 2011
r., wydanym w sprawie z wniosku M. D.
przy uczestnictwie T. W., A. K., D. V., I. F., K. T. i A. K.
o dział spadku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 14 stycznia 2015 r.,
zażalenia skarżącego
na postanowienie Sądu Okręgowego w W.
z dnia 29 maja 2014 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 29 maja 2014 r. Sąd Okręgowy w W. odrzucił skargę A. K. o wznowienie postępowania z powodu nieoparcia jej na ustawowej podstawie (art. 410 § 1 k.p.c.).

Sąd ustalił, że A. K. wniósł skargę o wznowienie postępowania w sprawie z wniosku M. D. przy udziale m.in. wnoszącego skargę o dział spadku, zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w W. z dnia 29 września 2011 r. Jako podstawę wznowienia wskazał nieważność postępowania spowodowaną nienależytą jego reprezentacją jako małoletniego uczestnika postępowania zarówno przed Sądem pierwszej, jak i drugiej instancji; działała w jego imieniu matka K. T., mimo sprzeczności interesów między nią a małoletnim synem.

Sąd Okręgowy stwierdził, że małoletni uczestnik postępowania – wbrew twierdzeniom skargi – w postępowaniu odwoławczym (sygn. akt ... 262/11) i postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji (sygn. akt ... 916/08) był reprezentowany przez kuratora, ustanowionego postanowieniem Sądu Rejonowego w W., wydanym w sprawie ... 385/10 w osobie D. K. w celu reprezentowania małoletniego A. K. w postępowaniu sądowym o dział spadku po J. D.

W tej sytuacji, zdaniem Sądu nie można podzielić zarzutu, że w postępowaniach, których wznowienia domaga się wnoszący skargę, nie był on należycie reprezentowany jako małoletni uczestnik postępowania. Skarga o wznowienie postępowania została zatem oparta na nieistniejącej podstawie wznowienia.

W zażaleniu pełnomocnik skarżącego wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia. Zarzucił przede wszystkim, że małoletni uczestnik postępowania nie był należycie reprezentowany w postępowaniu odwoławczym, albowiem kurator – po zawiadomieniu o przeszkodzie uniemożliwiającej mu stawienie się w Sądzie w dniu 29 września 2011 r. – nie wziął udziału w rozprawie i nie zajął stanowiska w sprawie. Zdaniem skarżącego sposób sprawowania kurateli przez D. K. nie odpowiadał wymaganiom prawa (art. 154, 155 §1 i 156 k.r.o.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W uchwale z dnia 14 czerwca 1980 r., III CZP 19/80 (OSNC 1980, nr 11, poz. 205) Sąd Najwyższy orzekł, że nie uzasadnia wznowienia postępowania w myśl art.

401 pkt 2 k.p.c. wskazana przez wnoszącego skargę o wznowienie okoliczność, że kurator ustanowiony przez sąd rejonowy w sprawie o dział spadku na podstawie art. 99 k.r.o. nienależycie bronił jego interesów.

Kurator, o którym mowa w art. 99 k.r.o., jest – jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w przytoczonej uchwale – z mocy ustawy reprezentantem małoletniego, którego interesy mogą być w danej sprawie sprzeczne z interesami rodziców. W takiej sytuacji kurator działa jako przedstawiciel ustawowy małoletniego i tym samym wyłącza w stosunku do małoletniego wynikające z władzy rodzicielskiej rodziców uprawnienie określone w art. 98 § 1 k.r.o. Uprawnienie to i związane z nim obowiązki przechodzą na kuratora ad actum. Podobnie jak nieudolne, czy nienależyte prowadzenie sprawy przez innych przedstawicieli ustawowych (rodziców, opiekuna, organu osoby prawnej), a także przez pełnomocnika procesowego, wadliwość działania kuratora ad actum, przejawiająca się w małej aktywności, czy nieudolnej obronie interesów reprezentowanego, nie skutkuje nieważnością postępowania, chyba że kuratorem ustanowiono osobę nie posiadającą zdolności do czynności prawnych. Pogląd przeciwny prowadziłby do mnożenia się opartych na przepisie art. 401 pkt 2 k.p.c. skarg o wznowienie wnoszonych przez osoby przeświadczone, że kurator nie bronił ich interesów należycie, tzn. co najmniej tak, jakby one same, czy przy pomocy adwokata ich broniły. Nawet obiektywnie słuszne niezadowolenie reprezentowanego z działalności kuratora ad actum nie może być uznane za przyczynę nieważności w rozumieniu art. 401 pkt 2 k.p.c. czy art. 369 pkt 2 k.p.c. Podobnie ma się zresztą rzecz, gdy osoba osobiście działająca w postępowaniu sądowym nienależycie broniła swych interesów.

Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że kurator przewidziany w art. 99 k.r.o. nie jest zwolniony z odpowiedzialności za wykonanie swoich obowiązków wobec reprezentowanego. Obowiązki kuratora ad actum, podobnie jak obowiązki opiekuna, wypływają z orzeczenia sądowego i dlatego podobnie jak opiekun (art. 164 i art. 178 § 2 k.r.o.) powinien on naprawić szkodę wyrządzoną reprezentowanemu "nienależytym sprawowaniem" kurateli (art. 471 k.c., ewentualnie art. 415 k.c.). Sankcji nieważności postępowania sądowego za takie postępowanie kuratora z art. 99 k.r.o. prawo procesowe nie przewiduje.

Mając na względzie powyższe nie można podzielić zarzutu skarżącego, że Sąd Okręgowy z naruszeniem art. 410 § 1 k.p.c. uznał, iż skarga podlegała odrzuceniu jako nieoparta na ustawowej podstawie wznowienia. Tej oceny nie zmieniają – wobec niekwestionowanego faktu, że kurator została prawidłowo zawiadomiony o rozprawie odwoławczej - opisane w zażaleniu okoliczności dotyczące przebiegu tej rozprawy. Zgodnie z art. 376 k.p.c. rozprawa przed sądem drugiej instancji odbywa się bez względu na niestawiennictwo jednej lub obu stron. Kwestia niezłożenia zaś przez kuratora wniosku o odroczenie rozprawy i niezajęcia stanowiska w sprawie dotyczy wykonywania ciężących na nim obowiązków, nie mającego wpływu na ocenę istnienia wskazanej w skardze podstawy postawy wznowienia.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy, jak w sentencji postanowienia (art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).